

כיצד העדים פרק ראשון מכות ז.

עין משפט נר מצוה

ז.

נד א טושיע ח"מ סי
 לג סעיף טו:
 גה ב מ"י פ"ג מהל'
 סנהדרין הלכה ז'
 גו ג מ"י סג פ"ד הל'
 יד סג עשין קב
 [טוה"מ סי' א']
 גז ד מ"י סג הלכה י'
 גה ה ו מ"י סג פ"ג
 הלכה ח:
 גזז ז מ"י פ"א מהלכות
 סנהדרין הלכה ז' עשין
 כ"מ טוה"מ סימן א':
 ח ח מ"י פ"א מהלכות
 אסורי ביאה הלכה ט'
 סמג לאוין ז' טור ש"ע
 לה"ע סימן כ סעיף א'
 הנה"ג (ורב אלפס עוד
 ביבמות פרק ז' דף ק"ז
 ובי"מ פ"ו (דף ק"ז):
 א ט מ"י פ"ה מהלכות
 רועה הלכה א סמג
 עשין ע'
 ב י מ"י סג פ"ו הלכה י'
 סמג סג:

תורה אור השלם

1. והיו אלה לבם לזקת
 משפט לדורותיכם בכל
 מושבותיכם:
 במדבר לה כט
 2. שפטים ושטרים תקון
 לך בכל שעריך אשר יי
 אלהיך נתן לך לשפטיך
 ושפטו את העם משפט
 צדק: דברים טו יח

רבינו הגאון

סנינין דשפתין דעדיים
 הקרובין בין למלוה בין
 ללוה בין לרוב כולן
 פסולין: מי שנגמר דינו
 וברח וכו' לפני אותו ב"ד
 לאוין וכו' סנהדרין א' דינו כו'
 גמרא ברה מארץ להוציא
 לארץ אין סותרין את דינו
 מחוצה לארץ לארץ
 סותרין את דינו מפני
 זכותה של ארץ ישראל:
 מנתי סנהדרין נוהגת
 בארץ ובחוצה לארץ: מנא
 הני מילי: דה"ר והיו אלה
 לכם לחוקת משפט
 לדורותיכם בכל
 לסנהדרין שנוהגת בארץ
 ובחוצה לארץ: אם כן מה
 חיל שערין: בשערין
 אהת מושיב בתי דינין
 בכל פלך ופלך ונכבל עיר
 ועיר ובח"ל אהת מושיב
 בכל פלך ופלך ואי אהת
 מושיב בכל עיר ועיר:
 ואסקינן דרבנן בסנהדרין
 הווי דינין בבועל את
 הערוה כשמואל דאמר
 במנאפים כיון שיראו
 כמנאפין מתחייבין ולא
 בעינן עד דמסדהו
 כמכחול בשפופרת: ולית
 הלכתא כו' טרפון ורי'
 עקבא דהווי אמרין ראייתם
 טריפה הרג או שלם הרג
 וא"ל שלם שמת במקום
 ההכאה נקב הוה כו':
 ירושלמי: כתב כל נכסיו
 רב' בני אדם כאחת
 והעדים כשרים לזה
 ופסולים לזה ר' יוחנן
 אמר מאחר שפסולין לזה
 פסולין לזה וריש לקיש
 אמר לא כו':
 הדרן עלך ביצד העדים
 פ"ב ואלו הן הגולין
 ההורג נפש בשגגה כו' עד
 זה הכלל כל שדריך ירידתו גולה: מנא הני מילי: אמר שמואל דאמר קרא ויפיל עליו גרמת עד שפיל עליו דרך גפילה:

אי יתיה ללוה לאו בחר ערבא אוי"ל. מאלן דיש לחרה צעדי
 מננו שלם ירו קרובים לא ללוה לולא לערב:
 דלמא במקום סייף נקב הוה. קשה לר"מ דלמרינן פ"ק
 דחולין (דף י"א: ושם) ומפיק ליה מרובא דלא חייטין

אילעא וטוביה קריביה דערבא (ה) הוה (ה) סבר
 רב פפא למימר גבי לוח ומלוה רחיקי נינהו
 א"ל רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא
 "אי לית ליה ללוה רב בחר ערבא אוי"ל
 מלוה: **מתני'** מי שנגמר דינו וברח וכו'
 לפני אותו ב"ד אין סותרין את דינו כ"ל במקום
 שיעמדו שנים ויאמרו מעידים אנו באיש
 פלוני שנגמר דינו כב"ד של פלוני ופלוני
 ופלוני עדי הרי זה יורג (ה) סנהדרין נוהגת
 בארץ ובחוצה לארץ סנהדרין ההורגת אחד
 בשבוע נקראת חובלנית רבי אליעזר בן עזריה
 אומר אחד לשבעים שנה רבי טרפון ורבי
 עקיבא אומרים אילו היינו בסנהדרין לא נהרג
 אדם מעולם רשב"ג אומר אף הן מרבין
 שופכי דמים בישראל: **גמ'** לפני אותו בית
 דין הוא דאין סותרין הא לפני בית דין אחר
 סותרין הא תני סיפא כל מקום שיעמדו שנים
 ויאמרו מעידים אנו את איש פלוני שנגמר
 דינו בבית דין פלוני ופלוני עדי הרי זה
 נהרג אמר אב"י לא קשיא כ"כאן בארץ ישראל
 כאן בחוצה לארץ דתניא ר' רבי יהודה בן
 דוסתאי אומר משום רבי שמעון בן שטח
 יברח מארץ לחוצה לארץ אין סותרין את דינו
 מחוצה לארץ לארץ סותרין את דינו מפני
 זכותה של ארץ ישראל: סנהדרין נוהגת כו':
 מנא ה"מ דתנו רבנן (ה) והיו אלה לכם לחוקת
 משפט לדורותיכם למדנו לסנהדרין שנוהגת
 בארץ ובחוצה לארץ א"כ מה תלמוד לומר
 [א] בשערך ובשערך אתה מושיב בתי
 דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר ובח"ל
 אתה מושיב בכל פלך ופלך ואי אתה מושיב
 בכל עיר ועיר: סנהדרין ההורגת וכו': איבעיא
 להו אחת לשבעים שנה נקראת חבלנית או
 דלמא אורח ארעא היא תיקו: רבי טרפון
 ורבי עקיבא אומרים אילו היינו וכו': היכי הווי
 עבדי רבי יוחנן ורבי
 אלעזר דאמרי תרוייהו ראייתם טריפה הרג אמר רב אשי אם
 תמצא לומר שלם הוה דלמא במקום סייף נקב הוה
 בבועל את הערוה היכי הווי עבדי אב"י ורבא דאמרי
 תרוייהו ראייתם כמכחול בשפופרת ורבנן
 היכי דינו כשמואל (ה) דאמר שמואל כמנאפים:

אילעא וטוביה. עדי הלוהה היו קרובין אל הערב: מתני' לפני
 אוסו ביה דין. שנתייב צו: אין סותרין. לחור ולישא וליתן אולי
 זכה: אילו היינו. צימים סנהדרין דנו דיני נפשות לא נהרג זה
 אדם כדמפרש בגמרא שדקדו את העדים צדק שלם ידוע להשיב:
 אף. אם היו עושים כך היו מרבין
 שופכי דמים שלא יראו מצי"ד:
גמ' מפני זכותה של ארץ ישראל.
 אולי תועיל למלוה לו פתח של
 זכות: מה ס"ל בשערין. שופטים
 ושופרים תמן לך וגו' (ה) אהת מושיב
 כו'. אהת חייב להשיב בכל פלך
 ופלך כו'. פלך הפרכיא: אם תמצא
 לומר שלם הרג. שיאמרו דקדוהו
 לאמר מיתמו מכל שמונה עשרה
 טריפות: ראייתם כמכחול בשפופרת.
 ואין עדים מסתלין בך. שפופרת
 קנה חלול שנותנין צו כחול לכחול
 עינים. מכחול הוא קיסס דק שבו
 נוטלין הצבע מתוך הקנה: ורבנן.
 דמתייבי מיתה על הערוה היכי
 דיני צלחו עדות הם הורגים האיל
 ולאו הכי דקיי: משיראו כמנאפים.
 משינהגו עינין יאורף ששוכנין
 צקיריו צר ונהגים כדרך תשמיש:

הדרן עלך ביצד העדים
 היה מעגל צמעינה. טחין היו
 גומותיהן צביט והגנות לא
 היו משופעין אלל טעיט משפעין
 מעט כדי שיוצו המים וטחין אותן
 צמחית ען עצה ותלקה וזה צית
 יד ודחפה לזר השיפוע וחזר
 ומוסכה אליו וחזר ודחפה (ל"ד)
 והטיט מתמרמ ומחליק וצמחיתו
 קורה מעגל וצמחיתו קורה מושך
 ושם העץ מעגילה: היה משגל
 חצית. מן הגג: היה יורד. ההורג
 בסולם ונפל מן הסולם והרג בגופו את
 חצירו גולה דכל הני דרך ירידה ניהו
 וגזי גלות דרך ירידה צעין כדמפרש
 בגמרא ויפיל עליו (ה) אלל היה מושך.
 ונשטטה מעגילה מידו ונפלה:
 גמ'

היה מעגל צמעינה. טחין היו
 גומותיהן צביט והגנות לא
 היו משופעין אלל טעיט משפעין
 מעט כדי שיוצו המים וטחין אותן
 צמחית ען עצה ותלקה וזה צית
 יד ודחפה לזר השיפוע וחזר
 ומוסכה אליו וחזר ודחפה (ל"ד)
 והטיט מתמרמ ומחליק וצמחיתו
 קורה מעגל וצמחיתו קורה מושך
 ושם העץ מעגילה: היה משגל
 חצית. מן הגג: היה יורד. ההורג
 בסולם ונפל מן הסולם והרג בגופו את
 חצירו גולה דכל הני דרך ירידה ניהו
 וגזי גלות דרך ירידה צעין כדמפרש
 בגמרא ויפיל עליו (ה) אלל היה מושך.
 ונשטטה מעגילה מידו ונפלה:
 גמ'

הדרן עלך ביצד העדים

אלו הן הגולין ההורג נפש בשגגה היה מעגל במעגילה ונפלה
 עליו והרגתו היה משלשל בחבית ונפלה עליו והרגתו היה יורד
 בסולם ונפל עליו והרגתו הרי זה גולה אבל אם היה מושך במעגילה
 ונפלה עליו והרגתו היה דולה בחבית ונפסק החבל ונפלה עליו והרגתו

אלו הן הגולין וכו' היה מעגל במעגילה. צמיעה (ה) שהיו הגגים שזין ולת
 היה מעגל במעגילה. צמיעה (ה) שהיו הגגים שזין ולת היה מעגל במעגילה.
 צטיט ורזים להשוות טיח הגג ולוקמין אכן עגולה ארוכה קצת ויש לו
 להשוות (נמי) והיינו (נמי) מעגילה: משלשל בחבית כו'. קצת קשה
 אמאי לא קאמר ונפסק החבל ונפל עליו דקצתני צביפה ונראה לומר
 דנפלה (ה) שנשטט מידו ולכן לא רצה לומר נפסק דאם כן לא חתיין כרבי (ה)
 דלמא לקמן (דף טו:): נפסק אינו גולה:
היה יורד בסולם. יש אומרים דמנא לא זו אף זו קמתי לא זו מעגל
 דולתי יש לחייבו גלות דלמא לא נהרג אלל אף משגל חצית דשפיר
 מיוחר שלא שצר חציתו אם נפל והרג חייב ועוד דלא זו אלא אף זו
 יורד בסולם דשפיר מיוחר כדי שלא יפול אם הרג חייב:
 שפיטע

זה הכלל כל שדריך ירידתו גולה שלא כדרך ירידתו אינו גולה. מנא הני מילי. אמר שמואל דאמר קרא ויפיל עליו גרמת עד שפיל עליו דרך גפילה:

(א) ל"ל הווי. יענין,
 (ב) סנהדרין מה: גיטין כח:
 טע, (ג) סנהדרין ד"ד,
 (ד) ומוספת סנהדרין פ"ג
 ע"ש, (ה) ומוספת סנהדרין
 (ו) ומוספת סנהדרין פ"ג
 בכל מושבותיכם למנוט
 (ז) (א) צ"ל (ה) (ב) צ"ל
 והרגו. יענין וכו'
 נמשיות, (ט) ודברים טו,
 (י) ובמדבר לה, (יא) צ"ל ואל
 למלוה ולא לערב, (כ) רש"י
 מ"י, (כא) צ"ל לא,
 (כב) וסנהדרין פ"ג, (כג) צ"ל
 מהר"ל וכו', (כד) צ"ל
 פוטרי, (כה) ונע"ע צמ"ס
 כפרות פ. א. סד"ה חלב
 פוטרי, (כו) רש"י גורם
 דלמא,

הגהות הב"ח

(א) גמ' סבר רב פפא
 למימר. מיב הך עובדא
 קבעה תלמודא כהא משום
 דשייכא למי' דמי לטי'
 מנא אהת מתן קרוב או
 פסול כו' ומי' אהת
 לא קבעה לעיל וי"ל דך
 עובדא אהי נמי לקמיה
 דרבא כדרי הך כהא לעי'
 כו': (ב) תוס' ד"ה דלמא
 וכו' וזמנן ר"מ דודאי
 אי לא שיללינן להו
 לא חייש' אהל: (ג) בא"ד
 האיל ובהוה גופיה
 בארץ וידיעין לא בעינן
 במחשיתן זה את זה
 ומי' טעם זה: (ד) בא"ד
 טריפה הרג או שלם
 הרג חייב ונשגל שגאל:
 (ה) בא"ד אהת מוס את
 מינו: (ו) בא"ד דהיא
 דלא אפשר ליה חייש'
 למיעוטא דרביא פ"ק
 דחולין: (ז) ד"ה כמכחול
 וכו' נהרג מעולם וי"ל
 דמ"מ וכו' נהרג מעולם
 משום וכו' שחמחולאי אי
 טריפה וכו' א"כ אם הורגו
 לא יהי חיישין: (ח) ד"ה
 אלן כן וכו' צמיעין וי"ל
 וכו' ארוכה קצת ויש לה
 בית יד ארוכה
 ומעגל אהת על פני
 כל הגג להשוות הטיח
 והייט דקרו לה מעגילה:
 (ט) ד"ה משגל וכו'
 דנפלה דרישא שנשטט
 מידו:
 הגהות הגר"א
 [א] גמ' מ"ל בכל שערין
 כ"ל (וכי' צינשגלתי):

הגהות הגר"א

[א] גמ' מ"ל בכל שערין
 כ"ל (וכי' צינשגלתי):

מוסף רש"י

לסנהדרין שנוהגת
 בארץ ובחוצה לארץ.
 שמה סנהדרין קטנה
 טיבת צמחיל כל
 זמן טיבתה
 ישראל (מחבר) לה
 (ט). במנאפים משיראו
 כמנאפים. מעדין עליהם
 העדים לחייב מיתה
 ומלקות והשטנין זה על
 זה כדרך מנאפים ואין
 צריך לעדים שיראו כמכחול
 בשפופרת. ללא הוקמין
 מורה להסתמך כל כך (ב"ח)
 (כ"ט).